בסוד שיח

"החברה לברית־מילה רפואית"

"החברה לברית־מילה רפואית בהקמה" מאגדת בתוכה מספר רופאים, וזילונים ברוכם המבריע, המתמחים בברית מילה.

ששה־שבעה רופאים ראו כי טוב והפכו למוהלים לכל דבר.

בימים אלה הסתיים קורס לרופאים מוהלים ומסקנ הסיום נעדך בחסותם של הרפורמים בתל־אביב.

ד"ר רוני לוין מהחברה הנ"ל הודה בשיחה עם רוזא שטוחה עמו, כי לרופאים המוהלים לא מעט כשלים בברי־תת. אין הם מלים את כל העורלה, מה שנקרא "ברית חסר". כעבור מספר חדשים באים הורי התינוק וקובלים על שה־ברית לא ניכרת כלל. הזז, לדברי ד"ר לוין, יש למול שנית בבית־חולים. הרופאים אינם יודעים לעשות את הפריעה כראוי, מה שפוטל את המילה כאילו לא היתה. מבחינת הד־לכה.

כמה מן הרופאים המוהלים אינם מקפידים כלל על מילה ביום השמיני האם ה"ברית" אמורה להיעשות ביום שבת – מעדיפים הרופאים להקדים אותה ליום ששי או לאחר אותה ליום ראשון.

ומה שלא מספרים להורים שחשבים כי מצאו מציאה, רופא מוהל, שהחריקה הגיהנת לתינוק לפני המילה כואבת לו לא פחות מהמילה עצמה, שאת זה, את הכאב, הם רוצים לחסוך מהתינוק.

אין ספק שניתן לעריך בריתות על־ידי רופאים שומרי מצוות מיומנים ביותר אין ספק כלל שהמוהלים בעלי הנ־סיון אינם נופלים ברמת הביצוע מזו של הרופאים המוה־לים.

יכולים לעשות הדברים בילדיהם מה שהם רוצים, אבל רצוי מאוד, שמכאן ולהבא המוהלים שומרי המצוות יתנו תעודת־מילה לכל נימול ולא יזיק אם יביאו לידיעת הצי־בור הזילוזנו את האמת לגבי המילה שבחסות התנועה הד־פורמית.

תוקפים אבל בזהירות

מגזינות היהדות החדרית מתקיפה לתקוף הזדמנית את ה"נחל החדרי" משום שאחד הסטרונים שלה הוא הגר"ל שטיינמן שליט"א. אמירה בוטה נגד "הנחל החדרי" עשויה להתפרש בביקורת ישירה על הרב שטיינמן ומכאן ההזדרות של ראשי ישיבות חשובים בכל התבטאות בסוגיה הזאת.

באמרונה הביאו לידיעתו של הה"נ ר' שמואל אויר־באך שליט"א, כי סיינים של "הנחל החדרי" שילחו ומב־סים לשולל תלמידים בישיבת "מיר" להצטרף לנח"ל החדרי. לאחר ששוכנע כי אכן יש דברים בנו, הציא מכתב לתלמידי הישיבה אולם ללא אזכור שם "הנחל החדרי" בפרט או צהל בכלל. וכך כתב:

"בסייעתא דשמיא עד"ח תמח לסדר שקדאים בתורה הבדלו מתוך הערה הזאת.

אל בני הישיבה היקרים שיחיו ויצליחו.

בני ישיבה יקרים וחביבים, הנני בנה להזדיע לכם להשי־מר ולהזהר בתכלית הזהירות, כי קמו אנשים אנשי בליעל מסיתים ומדיחים אשר מנסים בלשון חלקלקות להדריהכם ולהדיציא אתכם מכותלי הישיבה שקד בית חיינו מימות אבותינו הקדושים אשר לפלם לא פסקה ישיבה, ועד ביאת גואל צדק ועד בכלל בב"א.

ואנא אחים יקרים להזהר ולהתרחק כמזהדי קשת מכל מיני פיתויים לביקודים ולטיולים ולכל מרעין בישין רחל"ה, לא להימשך חלילה וחלילה. חזק והתחזק החזיקו בצץ החיים בישיבות הקדושות אשר משם תצא תודה אשר הם חיינו ואודך יאמר חזק ובוכות זה תצליחו בכל ההצלחות בגשמיות וברוחניות בזה ובבא".

עד שלא הסכידו לי כי מדובר ב"הנחל החדרי", סברתי לתומי שמדובר בטיולי הקיץ, שצעידים ודרים מרבים לע־שותם בחופשת "בין הזמנים".

כל הניסיונות שנעשו עד כה לשכנע את הגר"ל שסיי־נמן לדרדת מעניין הנחל החדרי לא צלחו, כשם שלא צלחו כל השידולים, שיטיר הסכמתו והחיתר שנתן להכשיר נשים ודדיות להשתלב במקצועות החדרטק.

למעשה, גם בקרב על הבטאון היוקר של "הליטאים", "יתד נאמן", ניצנר נאמנויו של הגר"ל שסיינמן, והעתון נמנע מהבעת דעות בתחומי האקטואליה העומדות במחדיה לאלו של מי שנחשב כמ"מ של מנהיג "הליטאים" הגרא"ם שך שליט"א.

ברי ושמא?

קיבלתי על עצמי בלי נדר שלא להתחכח עוד מעל דפי הצפה עם החולקים על עמדתי, ויהיה מגננם אשר יהיה, בנושאים השניים במחלוקת. אין טעם להשיב כע־בור שבעיים על מאמר של ראובן או קטע של שמעון כאשר רוב הקוראים אינם זוכרים בדיוק במה מדובר וה־כותב יכול לכתוב ככל העולה על רוחו.

וכדי לסגור את נושא השואה מבחינתי ייאמר, שללא כל קשר לאומרי מבעלי ד"ע ספציפית או אומרים לאו־תורה אחרים, שהתבגרו או שיעצו שלא לעלות לארץ־ישראל במועד כזה או אחר – כל המבקרים אותם הם חכמים לאחר מעשה. קודם היה רומל ואחר־כך היתה מלחמת השחרור והעצמאות שלנו מול שבע צבאות ערב. לאחר הניצחון רב הנסים במלחמת הקוממיות ולאחר נסיעת רומל כל אחד יכול לומר היום, ששני כל אלה שהתבטאו נגד העלייה לארץ־ישראל. הדברים האלה לא היו מובנים כלל וכלל על־פי השכל הישר. רבים מני־צולי השואה מצאו מותם בקרבות לטרון ואחרים, והרי־ליה לא עמדה לצדם של אלה שסברו שארץ־ישראל היא התפרון. דק האמונה. אין מדובר בברי ושמא. שכן,

השמא שלאחר מעשה, היה בחזקת ברי כאותם ימים. והנה קטע (עם השלכה אקטואלית) מאותם ימים ששלח אלי ר' שמואל עמנואל משעלבים:

"עקב זיהבבל מראשי ההסתדרות ("שרעלי ציון" אמר בישיבה זה "ראיתי עיבים ותהלכו בדהבות, הקשיבו לד־דיו בפרי ומחאו כף (בגלל התקבות הנרמנים לארץ). ואני שמעתי מכמה אנשים בצפון תל־אביב איך הם בעצמם ראו עיבים ושמעו אותם אומרים את הבית הזה אני לוקח לי. ואנו יודעים שהיתה פעולה של "הגיס החמישי" או אנחנו צריכים להתריע לבני לונדון ואמריקה העם היהודי: מת־כנגים לשחוט אותנו?

זו היתה התרשה ולזה התכונן הישוב היהודי כאן. ואם לזה קוראים שכא ולתקופה שקדמה לנצחון מלחמת הקוממיות גם בן שכא, הרי שעלי ללמוד מדיש כפה סר ציות בתלמוד. לאחר מעשה, קל לכי שאינו הסטוריון ותוקר דברי־ימי־ישראל ומערכות קרב לומר על אותם ימים שהיו בחזקת שכא.

נסיעה לארה"ב למשל באותם ימים, אם השעריים היו נפתחים, אכן היתה פתרון ראוי.

נר הבדלה

בימים אלה נפתלק לבית שלומו, אחד מיקירי רעננה, ר' אריה יהודה מלדיך ז"ל. יליד צ'רנוביץ, גרמניה, שקיים בעמלנו את המסקנ "העמים הזהיה עם ה' אלוקיך" ועד עם התמדה "יקות". כך גם אבדו משה ז"ל. סבי סבר אבי היה מחקיקי החוק בירושב־ים.

בשנת תרפ"ט יצא לאור ספרו של ר' אריה יהודה "נר הבדלה" בו הוא מתאר בפר־שרין רב את הלבושיו הלוחמת שהתנהלה בחוגים החרדים בשנים ההסוכ. ספרים שלא יפסקו. אלא שעליו יושרו של ר' אריה יהודה עיצבו את הפרצל, ואין מקום כלל לפקפק בהסכי־תם המחלטת.

אפשר היה לכתוב כמה עמודים בדקדים בהוקי השבועי של "המשגיח" רק על הקר־את רשעגנה של השיש והוז, שלפני למעלה מ־50 שנה עוב להלהטין את עסקיו, את הר־קליין, ובנה לשלום המזרה, ומשכנו מדהוני היה בבית מדרשו של המהרש"ך מקי־בילנו ישליט"א ברעננה. (בדרה אחרי"ד המשניס). אך אין כאן מקרו לדיונים בדיכה של הדר שבחה הפרטית מהכוכי המהימים הנזרא של אימי השואה, ומר גם שרק מעשים עכרו מסטול תלאות וצערות־מות כאותו. הנה כמה קטעים מפרי עטו של ר' אריה יהודה ז"ל. הראשון שבהם אינו קשור לשואה:

"בערב שבת קודש, ה' שבת תרצ"ג (6 בינואר 1933) פרצה וליקה בבית שבנינו, בני אדבי ומנוחה. בתוך היה צמר לביתינו מדוקן הבי מוכי מלבר. בביתו אירכסן תנן בני אדבי ומנוחה. כשהגן שהשריטה כיולחה במהירות רבה את כל חבולת ביתו, ומכבי. ומסמוא לבתוות. כשהגן שהשריטה כיולחה במהירות רבה את כל חבולת ביתו, ומכבי. ומסמוא לבתוות. כשהגן שהשריטה כיולחה במהירות רבה את כל חבולת ביתו, ומכבי. הושג שהגיעו בהריות עם מרץ השריטה, עמד מהבי ולא היה בידם להשיבו.

הוזם בביתינו בגר עד מאוד, עד שלא הצלחנו להיכנס לחדרים המסוכנים לבית השר־רוץ. קיר בתוך באוש נפל על ירידתינו, וקהות הגג הזלה לבעוד. ראוש העיר שהיה אחוז יהודים, הגיע למקום ויעץ לנו לנסוש את הבית. לאיש לא היה ספק שביתנו הולך בר־רכי בית השכן. אך שומר ישראל רצה אחרת. בישות הורי ד"ר נסנא קטיע ידיעה מאת אבי מכי ז"ל, שהעגודד במיכלשטט שקיבל מרבני ו' העקל ליב הומרמר ז"ל, שהתפרסם כה"בעל שם מכיכלשטט". בקטיע נכתב להם מיתר בבגר שידמות. הוא נכתב על גבי קלף, ובשקית קטנה שהיתה מצורפת אליו ומנה זהל לבן, שער מארץ ישראל. אבי מיהר להולות את הקטיע עם השקית על פתח ביתנו, והנה באחרה אלא נר־צרה האש בדיוק כשהגיעה למענן ביתנו. הבית נשאר שמר על ידה. כל עשובי הר־דית כתבו על האירוע הגדול בשהם מציינים שבת מלדיך ניאל בנס משריעה הגדולה.

(על אבדו כותב ר' אריה יהודה "אחרי ז"ל התפרסמו מחנות לשמור שמירת הבר־עבודה. אבי מרדי ז' משה מלדיך ז"ל היה שקבל מאחר בקבר כלל ומשכורת. גם אצל הגויים עקב ישרותו ונעדנותו. מפלם לא לקח מאיש רבית בין מיהודי בין מגוי. בעיני ראיתי כיצד אחיו לבעלי חובו שכומר כסף גדולים, על רבית עד חצי מה שהמידנה. ערב ערב לפני השינה, ערך חשבון מדוייק של "כסף מעשר", אותר עליו להפריש, ודשם למגיו במפקסה. אבי היה ממשכימי קום, והקפיד להיות מראשוני המ־תפללים בתפילת שחרית מדי יום.")

■

"הקלגסים ידו ידיות באוירי האנו קמאנה קמאנו מפחר, וקפאנו מקר והכלבות. מדי־תי שלנו נתנו עלינו השימה עברה בעמנותנו. עמדנו כלנו, קבצנו יהודים מפנים כשכביניכו מתעכבים ואות הנשף במדי הכח. צמאים לדם. לפתע ראינו לפקוח רעות המבטפות את נתיבותיה בשלג הנו. גם מדוקן ראינו על מקפדנו את הנשלא הצמוב. מיהו והעדוי הנוסף והוז, או שמא האחיך, שמכון לשים את נפשו מכפו ולהעניד ביום שמתני זה תחת ידם של הנוסדינו הבמתי בדמות ולא האמנתי למראה עיני – והיתה האמת אמי. אמו היהידה הנאהבה. אמא דישראל בשלג והתקרבה אלי. שבתני מוקף, המתני דעתי מדיאלותיו של הנוסד והדעי לעברת. "אמא" – שאלתי בהלהלה "מה ובאיר הלום?"

והיא הביטה בי בהנאה אמהית "ליאון, תמיד היית הילד המוב ביותר שלי, תמיד ראשת לשמחני לגמרי לי מחדרות. ולכן, בני יקיר, מהמתני שתעמוד בקשי המלחמה הנוסד דור מדיים. אמא, שמור את יום השבת והקשר תמיד על המבריל בין קדש לחול". סיי־מה את דבריה ושרץ של רמעות ולנו מעיניה הסובות והדעדבנו בראשוני של.

אמא הדביאה מביס שמלחה בגל של נר הבדלה שעליו ברכנו מדי שבת השבת, ומסרה לי אותו בחדרת קדש.

"קח את הנר הזי אלוקינו ישמור אותך מכל רע".

אחזתי את הנר בדחילו ורחימו ואמא הדעזקה ונעלמה מעיני. משאירה אחני לבד, אחה את הנר בכל כוחי לבל "יעלם ממני".

■

אבא ז"ל נשא עימו לראשנו 1000 מרקים גרמניים. הכסף נלקח ממנו בשערי הגב־הנה. אבא הנסטר מאוד מכיוון שהכסף היה "כסף מעשר". אבא הגליט שדעא כותב מכתב לשלטונות ויתבע מהם את כספו בחזרה.

כשנודע לחבריו וקרובי שאבן והוא מתכונן בדציות לשלוח מכתב, התפדיר בו לבל יעז לעשות זאת. שכן, מי יודע כיצד יגיבו הנאצים, ואולי יעלה הדבר בהיים. אבא לא שמע לעצתם ושלח מכתב בו דרש את כספו בחזרה. האכן, לא יאמן כי יסתר, והכסף החזר לאבא בשלמותו.

■

"בפר עמדה מדודת־אם ולתוכה השליכו הנאצים תפילין, סידורים ושד. ולהלה אחותנו. מישפחת בביתי שם היו מהחים דדך־קבע זו מתפילין. כל מעייני היו נתונים להפילין, כיצד אוכל להגילם משיעשתו הבהתני ביהודי שעמד מעבר לגדר אמרתי לה "תפוס את התפילין מעבר לגדר הי"א אבא לקחתם". ויהודי סידם "הלילה, על תעז. אם יתפסו אותך תעלה לגרדום". ותרשתי עיני לפרדם ונשאתי תפילה קצר מפי מק ליבי. תעפתי את התפילין לתוכבי המחנה. הן התרוממו אל־על, עברו את גדר התיל ונחתו בקירבת מקום לאותו יהודי טוב. והוא הדים אותם ונעלם בין צריפי הע־לשותי תפילה נרגשת לבורא־עולם על שהיכה את הוקפים במכותיהם, ולא הפכו את פניהם לעבירה". תבנכ"ח.

מחברת אדמו"רים וחסידים

עורכת המוסף: נעמי גולן